



Prawo karne materialne

- **Kary**
- **Nadzwyczajne złagodzenie i obostrzenie**
- **Dyrektywy sądowego wymiaru kary**

Mgr Damian Drabik

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Katedra Prawa Karnego Materialnego



Pojęcie kary kryminalnej

- ◆ Karą kryminalną jest przewidziana w ustawie, stosowana przez sądy, ujemna reakcja na popełnione przestępstwo, polegająca na zadaniu sprawcy osobistej dolegliwości mającej na celu zadośćuczynienie społecznemu poczuciu sprawiedliwości oraz wypełniające cele prewencyjne.



Racjonalizacja i teorie kary

- ◆ **Racjonalizacja sprawiedliwościowa** - uzasadnia sens istnienia kary koniecznością odpłaty, odwetu za popełnione przestępstwo.
- ◆ **Racjonalizacja celowościowa** - uzasadnieniem kary jest jej społeczna użyteczność i potrzeba realizacji poprzez karę celów wychowawczych i zapobiegawczych, zarówno względem sprawcy, jak i społeczeństwa.



Cele i funkcje kary

- ◆ Cel sprawiedliwościowy
- ◆ Prewencja szczególna
- ◆ Prewencja ogólna (w aspekcie pozytywnym)
- ◆ Cel kompensacyjny



Kara grzywny

- ◆ Kodeks karny z 1997 r. wprowadził **system stawek dziennych** w miejsce dotychczas obowiązującego systemu kwotowego.
- ◆ Najniższa liczba stawek wynosi 10, zaś najwyższa 540. Stawka dzienna nie może być niższa niż 10 zł, ani też przekraczać 2000 zł.
- ◆ Wymiar grzywny odbywa się w dwóch etapach: w pierwszym **sąd wymierza sprawcy liczbę stawek dziennych** w oparciu o dyrektywy z art. 53 i 54 k.k. Etap drugi polega na **określeniu wysokości jednej stawki** w oparciu o przesłanki z art. 33 k.k.



Kara grzywny

- ◆ **Grzywnę samoistną** można wymierzyć:
 - ◆ gdy jest przewidziana w ramach ustawowego zagrożenia za dane przestępstwo;
 - ◆ w oparciu o art. 37a § 1 k.k.;
 - ◆ w oparciu o art. 60 § 6 pkt 3 i 4 k.k.
- ◆ **Grzywnę kumulatywną** (obok kary pozbawienia wolności) można wymierzyć:
 - ◆ gdy sprawca dopuścił się czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej;
 - ◆ gdy osiągnął korzyść majątkową z popełnienia czynu.
 - ◆ jeżeli sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, jeżeli jej wymierzenie obok kary pozbawienia wolności na innej podstawie nie jest możliwe (art. 71 § 1 k.k.)



Kara ograniczenia wolności

Na istotę kary ograniczenia wolności składają się:

- ◆ Obowiązek wykonywania **nieodpłatnej, kontrolowanej pracy** na cele społeczne w wymiarze od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym.
- ◆ **Potrącenie od 10% do 25% wynagrodzenia** za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd.
- ◆ Ponadto, skazany **nie może bez zgody sądu zmieniać stałego miejsca pobytu**, a także ma **obowiązek udzielania wyjaśnień** dotyczących przebiegu odbywania kary.



Kara pozbawienia wolności

- ◆ Kara pozbawienia wolności występuje w kodeksie karnym w trzech odmianach:
 - ◆ terminowej kary pozbawienia wolności (od miesiąca do 15 lat);
 - ◆ 25 lat pozbawienia wolności;
 - ◆ dożywotniego pozbawienia wolności.
- ◆ Art. 58 § 1 k.k. Jeżeli ustawa przewiduje możliwość wyboru rodzaju kary, a przestępstwo zagrożone jest karą pozbawienia wolności **nieprzekraczającą 5 lat**, sąd orzeka karę pozbawienia wolności **tylko wtedy, gdy inna kara lub środek karny nie mogą spełnić celów kary.**



Kara pozbawienia wolności

- ◆ Terminowa kara pozbawienia wolności może występować w sankcjach przepisów karnych:
 - ◆ samodzielnie (np. art. 286 § 1 k.k.);
 - ◆ w alternatywie do kary grzywny i kary ograniczenia wolności (np. art. 178a § 1 k.k.);
 - ◆ w alternatywie do kary 25 lat pozbawienia wolności i dożywotniego pozbawienia wolności (np. art. 148 § 1 k.k.).



Nadzwyczajne złagodzenie kary (art. 60 k.k)

Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary:

- ◆ w wypadkach przewidzianych w ustawie;
- ◆ w stosunku do młodocianego, jeśli przemawiają za tym względy wychowawcze;
- ◆ w szczególnie uzasadnionych wypadkach, kiedy nawet najniższa kara przewidziana za przestępstwo byłaby niewspółmiernie surowa, w szczególności:
 - ◆ jeśli pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, szkoda została naprawiona albo pokrzywdzony i sprawca uzgodnili sposób naprawienia szkody;
 - ◆ ze względu na postawę sprawcy, zwłaszcza gdy czynił starania o naprawienie szkody lub o jej zapobieżenie;
 - ◆ jeśli sprawca przestępstwa nieumyślnego lub jego najbliższy poniósł poważny uszczerbek w związku z popełnionym przestępstwem.



Instytucja tzw. “małego świadka koronnego” (art. 60 § 3 k.k.)

Sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może warunkowo zawiesić jej wykonanie w stosunku do sprawcy współdziałającego z innymi osobami w popełnieniu przestępstwa, jeśli ujawni on wobec organu powołanego do ścigania przestępstw informacje dotyczące osób uczestniczących w popełnieniu przestępstwa oraz istotne okoliczności jego popełnienia.





Nadzwyczajne obostrzenie kary

- ◆ Recydywa specjalna (art. 64 § 1 i 2 k.k.)
- ◆ Uczynienie sobie z popełnienia przestępstwa stałego źródła dochodu (art. 65 § 1 k.k.)
- ◆ Popełnienie przestępstwa działając w zorganizowanej grupie albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa (art. 65 § 1 k.k.)
- ◆ Wobec sprawcy przestępstwa o charakterze terrorystycznym (art. 65 § 1 k.k.)
- ◆ Ciąg przestępstw (art. 91 k.k.)
- ◆ W związku z popełnieniem niektórych przestępstw komunikacyjnych (art. 178 k.k.)
- ◆ Wobec sprawcy występku o charakterze chuligańskim (art. 57a § 1 k.k.)
- ◆ W razie skazania za czyn ciągły (art. 57b k.k.)



Dyrektywy sądowego wymiaru kary i okoliczności wpływające na wymiar kary (art. 53 k.k.)

- ◆ W art. 53 § 1 k.k. wskazano cztery ogólne dyrektywy sądowego wymiaru kary:
 - ◆ dyrektywa stopnia winy;
 - ◆ dyrektywa stopnia społecznej szkodliwości;
 - ◆ dyrektywa prewencji szczególnej;
 - ◆ dyrektywa prewencji ogólnej (w aspekcie pozytywnym).
- ◆ Okoliczności wpływające na wymiar kary, wskazane w art. 53 § 2 k.k. stanowią **katalog otwarty** i odnoszą się do okoliczności **zarówno podmiotowych, jak i przedmiotowych.**



Adam G. ma 23 lata i jest uzależniony od alkoholu. Kiedy jest pod jego wpływem staje się agresywny. Nierzadko w domu, w którym mieszka ze swoją matką, chorującą na stwardnienie rozsiane i wymagającej stałej opieki, dopuszcza się awantur, używając wobec matki słów powszechnie uznawanych za wulgarne. Jednak w czasie, kiedy jest trzeźwy, opiekuje się matką, kupuje leki, wozi do lekarza etc. 12.04.2023 r., kiedy skończyły mu się pieniądze na alkohol i jedzenie, zdecydował się włamać do budki z towarami spożywczymi na lokalnym targu. Wyłamał zabezpieczenie okna i ze środka zabrał konserwy oraz pozostawiony przez właściciela laptop. W sumie wartość zabranego mienia wynosiła 2000 zł. Kiedy opuszczał miejsce włamania, chciał go zatrzymać stróż, Adam G. odepchnął go jednak, w wyniku czego mężczyzna upadł i doznał złamania nadgarstka.

Adam G. był wcześniej raz karany grzywną za wykroczenie (kradzież produktów spożywczych).

W miejscu zamieszkania ma dobrą opinię. Z uwagi uzależnienia od alkoholu nie pracuje (podejmował próby zatrudnienia, ale dwukrotnie został zwolniony za spożywanie alkoholu podczas pracy). Dwukrotnie podejmował próbę leczenia, ale rezygnował i wracał do nałogu.